

عبدالکریم پاک نیا

اولو العزم هستند که مدار [نبوت و رسالت] بر گرد وجود آنان می چرخد [و آنان عبارت اند از:] نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و حضرت محمد که درود خداوند متعال بر او و آتش و تمام پیامبران الهی باد!

حضرت عیسی علیه السلام در کلام وحی و احادیث اهل بیت علیهم السلام یکی از اسوه های پاکی و پارسایی معرفی شده و در قرآن با عبارتهای روح خدا، مسیح و کلمة الله شناسانده شده است.

حضرت عیسی علیه السلام به عنوان یکی از منادیان توحید و پیام آوران حق و عدالت در قرآن کریم بارها مطرح و مورد ستایش کلام وحی قرار گرفته است.

آن حضرت یکی از پیامبران برجسته و اولو العزم می باشد که دارای کتاب آسمانی و شریعت مستقل است. امام صادق علیه السلام فرمود: «سَادَةُ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ خَمْسَةٌ وَهُمْ أَوْلُو الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَعَلَيْهِمْ دَارَتْ الرَّحَى نُوحٌ وَإِبْرَاهِيمُ وَمُوسَى وَعِيسَى وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ»^۱ سرور پیامبران و رسولان الهی پنج نفرند و آنان رسولان

۱. الکافی، محمد بن یعقوب کلینی، تهران، دار الکتب الاسلامیه، ج ۱، ص ۱۷۵، ح ۳.

من به خدای رحمن از تو پناه می‌برم؛
اگر پرهیزگار هستی.»

«قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكَ لِأَهَبَ لَكَ
عُلْمًا زَكِيًّا» * قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي عُلْمٌ وَلَمْ
يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا؛^۴ «گفت: من
فرستاده پروردگار توام [آمده‌ام] تا پسر
پاکیزه‌ای به تو ببخشم. گفت: چگونه
ممکن است فرزندی برای من باشد،
در حالی که تاکنون انسانی با من تماس
نداشته و زن آلوده‌ای هم نبوده‌ام؟»

«قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ
وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا
مُّفْضِيًّا»؛^۵ «گفت: مطلب همین است.
پروردگارت فرموده: این کار بر من سهل و
آسان است و مایه خواهیم او را نشانه‌ای
برای مردم قرار دهیم و رحمتی از سوی ما
باشد و این امری است پایان یافته [و جای
گفتگو ندارد].»

بنابراین، تولد حضرت عیسی علیه السلام
یکی از بزرگ‌ترین آیات الهی و نشانه‌های

در این مقال، بر آنیم که سیمای
حضرت عیسی علیه السلام و ویژگیهای آن
بزرگوار را در آیات قرآن بررسی کنیم:

تولد شگفت‌انگیز

از ویژگیهای منحصر به فرد
حضرت عیسی علیه السلام که در قرآن مورد
تأکید قرار گرفته است، تولد
اعجاب‌انگیز آن گرامی است که در
حقیقت یکی از معجزات حضرتش
نیز می‌باشد. خداوند متعال در این
زمینه می‌فرماید: «وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ
مَرْيَمَ إِذِ اتَّيَدَّتْ مِنْ أهلكا مَكَانًا شَرْفِيًّا»؛^۱
«در این کتاب [آسمانی قرآن] از مریم
یاد آرا آن هنگام که از خانواده‌اش جدا
شد و در ناحیه شرقی قرار گرفت.»

«فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا
إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا»؛^۲ «و
حجابی میان خود و آنها افکند [تا
خلوت‌گاهش از هر نظر برای عبادت
آماده باشد]. در این هنگام، ما روح خود
را به سوی او فرستادیم و او در شکل
انسانی بی عیب و نقص بر مریم ظاهر
شد.»

«قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ
كُنْتُ نَفِيًّا»؛^۳ «و [سخت ترسید و] گفت:

۱. مریم/۱۶.

۲. همان/۱۷.

۳. همان/۱۸.

۴. همان/۱۹ - ۲۰.

۵. همان/۲۱.

پروردگار متعال به جهانیان است.

خداوند متعال توسط فرشته خود پسری پاکیزه به حضرت مریم علیها السلام می‌بخشد، بدون اینکه او ازدواج کرده و دارای شوهری باشد.

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام سؤال کرد: خداوند متعال چرا حضرت عیسی علیه السلام را بدون پدر آفرید؟ حضرت در پاسخ فرمود: «برای اینکه مردم کمال قدرت او را بدانند که همان‌طور که قادر است حضرت آدم علیه السلام را بدون پدر و مادر خلق کند، همچنان توانایی دارد فرزندی را از مادر بدون پدر خلق کند.»^۱

سخن گفتن در گهواره

از دیگر امتیازات حضرت عیسی علیه السلام سخن گفتن در گهواره است. آن حضرت هنگامی که مادر خود را در محاصره یهودیان دید که زیر امواج سنگین انواع تهمت قرار گرفته است، در همان لحظه که نوزادی بیش نبود، به اذن خداوند متعال لب به سخن گشود و خود را این‌گونه معرفی کرد: «قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ ءَاتَنِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا * وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ

وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا * وَبَرًّا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا * وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا *»^۲ «منم بنده خدا که به من کتاب داده و مرا پیامبر قرار داده است و هر جا که باشم، مرا با برکت ساخته و تا زنده‌ام، به نماز و زکات سفارش کرده است و مرا نسبت به مادرم نیکوکار قرار داده و جبار و شقی قرار نداده است و سلام خدا بر من در آن روز که متولد شدم و در آن روز که می‌میرم و آن روز که زنده برانگیخته خواهم شد.»

امام رضا علیه السلام در تفسیر سخن حضرت عیسی علیه السلام فرمود: «این مردم در سه جایگاه بیشتر از جاهای دیگر وحشت می‌کنند و می‌ترسند: اول روزی که از مادر متولد می‌شوند و دنیا را می‌بینند، دوم روزی که از دنیا می‌روند و آخرت و اهل آن را مشاهده می‌کنند و سوم در روزی که در قیامت محشور می‌شوند و احکام و صحنه‌هایی را مشاهده می‌کنند که در

۱. حیوة القلوب، محمدباقر مجلسی، تهران،

نشر اسلامیة، ج ۱، ص ۳۹۸.

۲. مریم/۳۰-۳۳.

دنیا ندیده بودند. حضرت عیسیٰ علیه السلام در این سه جایگاه در کمال سلامت و آرامش خواهد بود.^۱

محل ولادت حضرت عیسیٰ علیه السلام

امام زین العابدین علیه السلام فرمود: «هنگامی که حضرت امیر مؤمنان علی علیه السلام از جنگ نهروان برمی گشت، در نزدیکی بغداد در مسجد برائنا توقف نمود. در آنجا راهبی مسیحی بود که در دیر خود به عبادت اشتغال داشت. وقتی آثار عظمت و جلالت علی علیه السلام را مشاهده کرد و آن را با نشانه‌های کتاب مقدس خود موافق دید، از دیر پایین آمد و در محضر حضرت، ایمان آورد و مسلمان شد و گفت: من در انجیل وصف تو را خوانده‌ام که تو در مسجد برائنا فرود می آیی که خانهٔ مریم و عیسی علیه السلام است.

امام علی علیه السلام به نقطه‌ای در آنجا تشریف برد و پای مبارک بر زمین زد که ناگاه چشمه‌ای با آبی صاف و زلال ظاهر شد و فرمود: این همان چشمه‌ای است که برای مریم علیه السلام از زمین جوشید و آن‌گاه به یارانش امر کرد تا زمین را کنند. بعد از حفر ۱۷ ذراع، سنگ سفیدی ظاهر شد. امام فرمود: بر

روی این سنگ عیسی علیه السلام را مریم علیه السلام از دوش خود بر زمین گذاشت و در اینجا نماز خواند و این زمین برائنا خانهٔ مریم علیه السلام است.^۲

تصدیق تورات و مژدهٔ ظهور

اسلام

از دیگر خصوصیات که قرآن برای حضرت عیسی علیه السلام ذکر می کند، این است که آن حضرت علاوه بر تصدیق تورات که شریعت توحیدی حضرت موسی علیه السلام را بیان می کند و علاوه بر تبلیغ دین خود و انجام مأموریت آسمانی رسالت خویش، از ظهور دین مبین اسلام نیز به پیروان خود خبر داده است. در سورهٔ صف می خوانیم: ﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ يَا إِلَهِي إِنِّي رَسُولٌ مِّنْكَ مُّصَدِّقًا لِّمَا نَبِيٌّ يَدْعُو مِنَ التَّوْرَةِ وَ مُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾^۳ «و به یاد آورید

۱. تفسیر کنز الدقائق، محمد قمی مشهدی، تهران، نشر ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸ ش، ج ۸، ص ۲۰۵.

۲. حیوة القلوب، ج ۱، ص ۳۹۷.

۳. صف/۶.

هنگامی را که عیسی بن مریم گفت: ای بنی اسرائیل! من فرستاده خدا به سوی شما هستم، در حالی که تصدیق کننده کتابی که قبل از من فرستاده شده (تورات) می باشم و بشارت دهنده به رسولی که بعد از من می آید و نام او احمد است. هنگامی که او (احمد) با [معجزات و] دلایل روشن به سراغ آنان آمد، گفتند: این سحری است آشکار.»

در این آیه به روشنی بیان شده است که حضرت عیسی علیه السلام ادعایی جز رسالت الهی در عصر خود را نداشته و آنچه درباره الوهیت و غیره به آن حضرت نسبت می دهند، دروغ است. همچنین موضوع بشارت در زبان حضرت عیسی علیه السلام نوعی تکامل دین اسلام نسبت به آینه‌های قبلی را نیز نشان می دهد. این نکته و اصل بشارت در آیه دیگری نیز مورد تأکید قرار گرفته است.^۱

معجزات و کرامات حضرت

عیسی علیه السلام

معجزات شگفت‌انگیز جناب مسیح علیه السلام در آیات متعددی از قرآن

بیان شده است. در سوره بقره خداوند با اشاره به معجزات آن حضرت می فرماید: «وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ»؛^۲ «و به عیسی بن مریم دلایل روشن دادیم و او را به وسیله روح القدس تأیید کردیم.»

آن‌گاه برخی از معجزات حضرتش را در سوره مائده این‌گونه می شمارد: «إِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وِلْدَتِكَ إِذْ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِأَذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِأَذْنِي وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَنْزِلَاصَ بِأَذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِأَذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ»؛^۳ «[به خاطر بیاور] هنگامی را که خداوند به عیسی بن مریم گفت: یاد کن نعمتی را که بر تو و مادرت بخشیدم! زمانی که تو را با روح القدس تقویت کردم که در

۱. اعراف/۱۵۷.

۲. بقره/۸۷.

۳. مائده/۱۱۰.

آسیب رساندن اشرار بنی اسرائیل.

اسوهٔ بندگان صالح

در آیات متعددی قرآن کریم حضرت عیسیٰ علیه السلام را از پیشگامان پاکی و نجات و شایستگی معرفی کرده و به عنوان الگوی بندگان صالح مطرح نموده است. در سورهٔ انعام می فرماید: «وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ»؛^۱ «و زکریا و یحیی و عیسی و الیاس همه از صالحان و شایستگان بودند».

و در سورهٔ نساء به بیان مقام عبودیت و بندگی حضرت مسیح علیه السلام می پردازد و او را در کنار فرشتگان ذکر می کند و می فرماید: «لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ»؛^۲ «مسیح هرگز از اینکه بندهٔ خدا باشد، ابایی ندارد و فرشتگان مقرب خداوند نیز این گونه اند».

به این ترتیب، آن حضرت از دیدگاه قرآن، یک انسان کامل، بندهٔ صالح و مقرب درگاه الهی و سرچشمه کمالات و خصوصیات اخلاقی شایسته و فضایل انسانی است.

۱. انعام/۸۵.

۲. نساء/۱۷۲.

گهواره و به هنگام بزرگی با مردم سخن می گفتی و هنگامی که کتاب و حکمت و تورات و انجیل را به تو آموختم و هنگامی که به فرمان من از گل چیزی به صورت پرنده می ساختی و در آن می دمیدی و به فرمان من پرنده ای می شد و کور مادرزاد و مبتلا به بیماری پیسی را به فرمان من شفا می دادی و مردگان را نیز به فرمان من زنده می کردی و هنگامی که بنی اسرائیل را از آسیب رساندن به تو بازداشتم، در آن موقع که دلایل روشن برای آنها آوردی؛ ولی گروهی از کافران آنان گفتند: اینها جز سحری آشکار نیست».

در این آیه، خداوند متعال ضمن اشاره به نعمتهای خویش به حضرت عیسی علیه السلام و مادر پاکیزه اش، هشت مورد از معجزات و کرامات حضرت عیسی علیه السلام در پرتو عنایات حق را برمی شمارد:

۱. تقویت با روح القدس؛ ۲. سخن گفتن در گهواره؛ ۳. آموزش کتاب و حکمت و تورات و انجیل از ناحیه وحی؛ ۴. دمیدن به پرنده گلی و جان گرفتن آن؛ ۵. شفا دادن به کور مادرزاد؛ ۶. بهبودی بیماران مبتلا به پیسی؛ ۷. زنده شدن مردگان؛ ۸. نجات آن حضرت از